

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2022, 22(1), 287-307. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2022...-894159>

Tarih Öğretmeni Adaylarının Covid 19 Salgın Sürecinde Uzaktan Öğretime İlişkin Görüşleri

Views of the Preservice History Teachers About Distance Educaion in the Covid 19 Pandemic Process

Sibel Yazıcı¹

Geliş Tarihi (Received): 10.03.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 31.01.2022

Yayın Tarihi (Published): 23.03.2022

Öz: Covid19 virüsünün insandan insana bulaş riskinin çok kolay ve hızlı olması sonucu dünyada salgın ilan edilmiş, 2020 Mart ayı itibarıyla da üniversiteler yüz yüze (geleneksel) eğitimlerine son vererek uzaktan eğitim (çevrimiçi öğrenme) olarak adlandırılan internet erişimli öğretime geçiş yapmışlardır. Uzaktan öğretim, iletişim teknolojileriyle yürütülen bir öğrenme modeli olarak internet ulaşımı ve teknolojik imkân yeterliliklerine ihtiyaç duyan ve bu imkânlara sahip olma yeterlilikleri ölçüsünde verimlilik sağlayabilen bir sistemdir. Bu açıdan salgın eğitimde birtakım zorluklar ortaya çıkarmış bununla birlikte gelecek açısından bir tecrübe oluşturmuştur. Bu tecrübeyi değerlendirmek adına çalışma, 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde formasyon eğitimini eğitim fakültesinde tamamlayan 47 tarih öğretmen adayı ile yürütülmüş, uzaktan öğretim sürecine ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılmış, veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde tarih öğretmen adaylarının uzaktan öğretimde; teknik sorunlar başta olmak üzere iletişim, ders verimliliği, imkân ve ortam kaynaklı sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte sistemin katkılarını düşünen öğretmen adayları özellikle sağlık ve eğitim açısından sürecin gerekli olduğunu dile getirmişlerdir. Yaşanılan tecrübeye bağlı olarak uzaktan öğretimin sözel dersler için uygun bir sistem olduğu fakat uygulamalı dersler açısından deneyim eksikliği ortaya çıkarabileceği belirtilmiştir. Uzaktan öğretimde sınavların şekli, hocaların yaklaşımları ve öğrenci psikolojilerinin dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, uzaktan öğretim, tarih öğretmen adayları, Covid 19

&

Abstract: The COVID-19 pandemic is a huge challenge to education systems. This study attempts to identify how pre-service history teachers evaluated distance education during the pandemic process. The participants were 47 history undergraduate students who received education certificate through distance education in the fall semester of the 2019-2020 academic year. The study is qualitative, and the data were collected in the environments where the participants resided. Descriptive analysis was used for data analysis. The findings were used to answer the research questions. The participants reported problems that were classified as technical problems, communication-related problems, course efficiency and opportunity problems, and environment-related problems. The pre-service history teachers reported that distance education had advantages as well. Major advantages were economic advantages, incessant education, protection of student health, increasing competence in technology, using time efficiently, flexible study hours, improved research skills, increasing the value of teachers, making education widespread, acting in a planned way, reducing exam stress, and lifelong learning. The pre-service history teachers stated that distance education could not be seen only as a knowledge transfer process and that the form of exams, teachers' approach, and the mood of students should also be taken into account.

Keywords: Pandemic, distance education, the pre-service history teachers, COVID 19

Atıf/Cite as: Yazıcı, S. (2022). Tarih öğretmeni adaylarının Covid 19 salgın sürecinde uzaktan öğretime ilişkin görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 287-307. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2022...-894159>

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijaws>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2015 – Bolu

¹ Dr. Öğretim Üyesi Sibel Yazıcı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, syazici@aku.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1238-0720>

1. GİRİŞ

2019 yılında ortaya çıkan Covid19 virüsünün insandan insana bulaş riskinin çok kolay ve hızlı olması sonucu tüm dünyada salgın ilan edilmiş, eğitim kurumlarında öğretim faaliyetlerine belirsiz bir süre için ara verilmiştir. İlgili durum dünyayı etkilediği gibi Türkiye’de lisans ve lisansüstü seviyede yaklaşık yedi milyon öğrencinin (UNESCO, 2020a) 2020 Mart ayı itibarıyla üniversitelerde yüz yüze (geleneksel) öğretilere ara vererek uzaktan eğitim (çevrimiçi öğrenme) olarak adlandırılan internet erişimli öğretime (Stern, t.y.) geçiş yapmalarına neden olmuştur. Üniversiteler gelecekle ilgili planlamaların aksamaması ve sağlığın korunması adına çevrimiçi öğrenme modelini bu süreçte dünden daha etkin bir şekilde kullanma çabasına girmişlerdir. Acil bir durumla ortaya çıkan ve daha çok öğrenenlerin sorumluluğu altında devam eden bu yeni sürecin, eğitimden ziyade bir öğretim olarak tanımlanmasının uygun olacağı belirtilmiştir (Hodges, vd., 2020). Uzaktan öğretille birlikte dersler, senkron (eşzamanlı) ve asenkron (eşzamansız) biçiminde gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Senkron (eşzamanlı) modelde, öğrenen ve öğrenen taraflar öğrenme ortamını aynı anda kullanırken asenkron (eşzamansız) modelde önceden hazırlanan içerik öğrenen bireye sunulmaktadır. Her iki modelde de öğrenen bireyin katılımını (interaktivite) mümkün kılacak yöntemler yer almış bunların kullanımı, uzaktan eğitim ortam tasarımcısının tercihinine göre şekillendirilmiştir (Başarıcı, 2012). Uzaktan öğretim; çalışan, ya da tümüyle aile yaşantısı ile ilgili olan yetişkinlere açıklığından, yüz yüze görüşmelerden, sınıflardan ve genel yer ve zaman bağımsızlığından, kitle iletişimi ve bireyselleşme kombinasyonundan, öğrenci bağımsızlığıyla ilgili potansiyellerinden ve özgün yönteminden dolayı geleneksel yüz yüze eğitimden farklı özellikler ortaya koymaktadır. Geleneksel eğitimin bir yedeği olarak kabul edilemeyecek ölçüde ayrı bir eğitim türü olarak vasıflandırılmıştır (Kaya, 2002).

Geleceğin sistemi olarak da tanımlanan uzaktan eğitime acilen geçilmesi, başlangıçta yüz yüze öğrenimden daha düşük kalitede bir sistem izlenimi uyandırmıştır. Öğretimlerin üniversite kampüslerinin dışına taşınması imkân bakımından birtakım kısıtlılıklar ortaya çıkarmıştır. Geleneksel eğitim sisteminde de var olan kimi eşitsizlikler daha da artarak yeni boyutlar kazanmıştır. Yüz yüze eğitimde yer alan pek çok unsur (öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, iletişim biçimi, vb.) bu süreçte ya ortadan kalkmış ya da değişime uğramıştır. Konuyla ilgili olarak UNESCO (2020b)’nin yaptığı araştırmada okulların kapatılmasının sosyal ve ekonomik birtakım sorunlar yarattığı belirlenmiştir. Bu sorunlar arasında; öğrenmenin azalması, yetersiz beslenme, öğrenenler açısından stres, ebeveynlerin sürece hazır olmayışları, uzaktan öğrenmeyi sürdürme ve iyileştirme zorlukları, sosyal izolasyon, öğrenmeyi ölçmenin zorlaşması vb. gelmektedir. Dünya Bankası’nın Mayıs 2020 raporunda; COVID-19 salgınından önce dünyada bir öğrenme krizi yaşandığı şimdi imkânlar dâhilinde krizin derinleşme tehdidinin arttığı belirtilmektedir. Bununla birlikte ülkelerin sürekli öğrenmeyi desteklemek üzere hızlı bir şekilde hareket etmeleri halinde sorunların kısmen hafifleyebileceği, hatta doğru planlama ve politikalarla krizin bir fırsata dönüşebileceği raporda ifade edilmiştir (Word Bank Report (WBR), 2020). Dolayısıyla küresel bir felaket olarak nitelendirilebilecek salgının eğitim açısından eşitsizlikleri kadar doğru ve yerinde planlamalarla fırsat yaratabilecek unsurları olduğuna dikkat çekilmiştir (Bozkurt, 2020).

Üniversiteler uzaktan öğretime geçişte önemli bir rol oynamış, evde kalması gereken bir toplumu eğitim açısından destekleyerek, kısa ve orta vadede değerli katkılar sağlanabileceğini göstermiştir (Crawford vd., 2020). Bununla birlikte planlamaları doğru bir şekilde ve zamanında gerçekleştiremeyen yükseköğretim kurumlarının, yola çıktıkları andan itibaren farklı sorunlarla karşı karşıya kalabildikleri yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur (Bilgiç & Tüzün, 2015). Bu noktada yapılması gerekenler; sorunlarla başa çıkma, sürekliliği yönetme ve iyileştirme ile hızlanma olarak belirlenmiştir (WBR, 2020). Sorunlarla başa çıkabilmek için sorunların belirlenmesi ve yeterliliklerin fark edilmesi sistemi yönetenler açısından dikkate alınması gereken konular arasındadır. Bugünden geleceği elde etmek isteyen üniversitelerin amaçlarını, hedeflerini ve bunlara ulaşmayı mümkün kılacak yöntemleri belirlemeleri anlamına gelen stratejilerini planlarken sistemi değerlendirmek durumunda olduklarını unutmamaları gerekmektedir (Bayraktar & Yıldız, 2007).

Diğer taraftan sistemin işlerliği ve verimliliği açısından iç paydaşların süreci nasıl değerlendirdikleri önem taşıyan bir konudur. Çevrimiçi öğrenmenin etkili, zengin ve tatmin edici bir deneyim olduğu düşünüldüğünde öğrenci yaşantılarının dikkate alınması eleştirel bakış açısı oluşturabilmek adına bir gerekliliktir (Houlden & Veletsianos, 2020). Pandemi süreciyle birlikte ülkemizde uzaktan öğretimin üniversite düzeyinde etkilerini analiz eden akademik çalışmaların yapıldığı (Aktaş, vd. 2020; Bozkurt, 2020; Serçemeli & Kurnaz, 2020; Buluk & Eşitti, 2020; Can, 2020; Duban & Şen, 2020; Erkut, 2020; Genç & Gümrükçüoğlu, 2020; Kahraman, 2020; Karadağ & Yücel, 2020; Karatepe, Küçükgençay & Peker, 2020; Keskin & Özer Kaya, 2020; Kürtüncü & Kurt, 2020; Sezgin & Fırat, 2020; Tarlakazan, E. & Tarlakazan, B. E (2021); Telli, & Altun, 2020; Yılmaz İnce vd.,2020; Zan N. & Zan B.U, 2020), bunların sistemin işleyen, sınırlı ve yetersiz taraflarının ortaya çıkarmak açısından dikkate değer olduğu görülmektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Salgın dönemi uzaktan öğretim araştırmalarının yaygınlaştırılması sürecin işlerliğine etki eden faktörlerin test edilebilmesi açısından oldukça önemlidir. Yaşanılan tecrübeye bağlı olarak uzaktan eğitimin gelecek açısından öneminin giderek artacağı ve eğitimin bir parçası haline gelebileceği gerçeğinden hareketle (Durak v.d., 2020), çalışmada tarih öğretmeni adaylarının COVID 19 salgın sürecinde uzaktan öğretimi nasıl değerlendirdiklerini belirlemek amaçlanmıştır. Bunun için çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Tarih öğretmeni adaylarının salgın sürecinde uzaktan öğretimde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- 2- Tarih öğretmeni adaylarının salgın sürecinde uzaktan öğretimin katkılarına yönelik görüşleri nelerdir?
- 3- Tarih öğretmeni adaylarının salgın sürecinde uzaktan öğretimde dikkate alınması gereken hususlara yönelik görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüş olup araştırma konusunu oluşturan veriler katılımcıların kendi ortamlarından toplanmıştır (Creswell, 2017). Amacı insan deneyimini anlatmak olan nitel araştırmaya bağlı fenomenoloji yönteminin kullanıldığı çalışmada, tarih öğretmeni adaylarının salgın sürecinde uzaktan öğretimi nasıl değerlendirdikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Zira fenomenoloji, insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade edebilmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose vd., 1995; akt. Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim güz dönemi formasyon eğitimini uzaktan öğretimle eğitim fakültesinde tamamlayan 47 tarih bölümü öğrencisi (tarih öğretmeni adayı) oluşturmaktadır. Çalışma grubu, iki fakültenin (Fen Edebiyat/Eğitim Fakültesi) program işleyişinden haberdar olmaları nedeniyle uzaktan öğretim için zengin bir bakış açısı oluşturabilecekleri düşünülerek amaçlı örneklemeyle ilgili ölçüt örnekleme yöntemi ile tarih öğretmeni adayları olarak belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak veren ve araştırmacının incelediği olguyu açıklamada belirlediği kritik durumları ifade eden zengin ortamlardır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Aşağıda Tablo 1’de çalışma grubuna ait kişisel bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1*Katılımcılara ait kişisel bilgiler*

Katılımcı Bilgileri		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	26	55
	Erkek	21	45
Uzaktan eğitime bağlanma araçları	Bilgisayar	45	96
	Cep telefonu	2	4
Uzaktan eğitim etkinlik tercihi	Canlı ders	31	53
	Doküman	20	34
	Forum	8	13
Uzaktan eğitim için uygun sınav türü	Online sınav	-	0
	Ödev	47	100
Uzaktan eğitim devam etmeli	Evet	1	2
	Hayır	46	98
Yaşadıkları ortamda uzaktan eğitim alan kişi sayısı	Bir kişi	21	45
	İki kişi	15	32
	Üç ve daha fazla	11	23
Yaşadıkları yer	Şehir	23	50
	İlçe	12	25
	Köy	12	25
Aylık internet kullanım miktarı	1-2 GB	1	2
	3-4 GB	3	6
	5 GB ve üzeri	43	92
Uzaktan eğitim GB kullanma miktarını arttırdı mı?	Evet	42	89
	Hayır	5	11
Toplam		47	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışmaya; 26 kadın (%55), 21 erkek (%45) toplam 47 tarih öğretmen aday katılmıştır. Tarih öğretmen adaylarının %96’sı uzaktan öğretimi bilgisayar üzerinden yürüttüklerini belirtmişlerdir. Ders etkinlikleri arasında en fazla canlı ders tercih edilirken (%53), bunu doküman (%34) ve forum dersleri (%13) takip etmektedir. Öğrencilerin tamamı uzaktan eğitim için en uygun sınav türünün ödev olduğu görüşündedir. Öğrencilerin %96’sı salgın süreci sona erdikten sonra uzaktan eğitime devam edilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yaşadıkları ortamda uzaktan eğitim alan kişi sayısı; sadece kendileri olanların oranı % 45 iken iki kişi olanların oranı %32, üç ve daha fazlası olanların oranı % 23’tür. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin yarıya yakını şehirde (%50) diğer yarısı ilçe ve köylerde (%25) ikamet etmektedirler. Öğrencilerin aylık internet kullanım miktarları büyük oranda (%92) 5 GB’ın üzerindedir. Öğrencilerin çoğunluğu (%89) uzaktan eğitimin GB kullanma miktarlarını arttırdığını belirtmişlerdir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Çalışmanın veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formu, esnekliği ve seçilen konuyla ilgili derinlemesine bilgi toplama imkânı sunması ve katılımcıların düşüncelerini dilediklerince yazmalarına imkân vermesi nedeniyle yarı yapılandırılmış olarak belirlenmiştir. Formun ilk bölümünde öğrencilerin kişisel bilgileri, diğer bölümde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ifade edebilecekleri değerlendirme soruları yer almaktadır. Görüşme soruları hazırlanmadan önce uzaktan öğretimle ilgili literatür taranmış, gönüllü bir grup öğretmen adayı ile

salgına ilişkin online bir platform üzerinden kısa bir ön görüşme yapılmış ve soru taslağı oluşturulmuştur. Sekiz açık uçlu sorudan oluşan taslak form bir başka gönüllü öğretmen adayı grubuna (6 kişi) pilot olarak uygulanmış, değerlendirme sonucunda üç sorunun benzer içerik taşıdığı tespit edilerek ilgili sorular uzman görüşüne sunulmuştur. Eğitim fakültesinde görevli bir öğretim üyesinden alınan görüş doğrultusunda üç soru, tek soru altında birleştirilerek ölçme aracına son şekli verilmiştir.

2.3.1. Anket formu

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu Şekil 1’de gösterilmiştir.

- 1.Cinsiyet: K () E ()
- 2.Uzaktan Eğitime hangi araçlarla bağlandınız?
Cep telefonu () , Bilgisayar () , Bağılanamıyorum (nedenini belirtin) ()
- 3.Uzaktan eğitim derslerini takip etmek için daha çok hangi durumu tercih ettiniz:
Canlı yayın () , Forum () , Döküman () , v.d. ()
- 4.Uzaktan eğitim için hangi sınav türü daha uygundur?
Online sınav () , ödev ()
- 5.Uzaktan eğitim pandemi süreci sona erdikten sonra da devam etmelidir?
Evet () , Hayır ()
- 6.Yaşadığınız ortamda uzaktan eğitim kullanan kaç kişisiniz?
1 () 2 () 3 ve üzeri ()
- 7.Yaşadığınız yer:
Şehir () ilçe () köy ()
- 8.Aylık internet kullanım miktarınız:
1GB () 2 GB () 3GB () 4GB () 5 ve üzeri ()
- 9.Uzaktan eğitim GB kullanma miktarını arttırdı:
Evet () Hayır ()

Sorular

(sorulara verdiğiniz cevapları lütfen boşluklara yazınız.)

1. Uzaktan öğretim derslerinde hangi sorunlarla karşılaşmaktasınız?
- S.2. Uzaktan öğretimin sağladığı katkılar olduğunu düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız neler olduğunu belirtiniz.
- S.3. Formasyonda hangi tür derslerin uzaktan eğitime uygun hangilerinin uygun olmadığını düşünüyorsunuz? Niçin?
- S.4 Uzaktan öğretim sınavlarıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?
- S.5 Uzaktan öğretimle ilgili mesajlarınız varsa belirtiniz?

Şekil 1. Görüşme formu

2.4. Verilerin analizi

Çalışmanın verileri betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasıdır. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

49 tarih öğretmeni adayına gönderilen görüşme formları incelendiğinde ikisinin sadece birinci kısma ait cevapları içerdiği görülmüş ve analize dâhil edilmemiştir. Çalışma grubunda yer alanların kimliklerinin gizli tutulması için görüşme formları TÖA1 (Tarih Öğretmeni Adayı1), TÖA2,...TÖA47 şeklinde kodlanmıştır.

Çalışmanın betimsel veri analizi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada araştırma sorularına bağlı olarak kavramsal bir çerçeve oluşturulmuş ve verilerin belirlenen üç tema altında düzenlenmesi ve sunulmasına karar verilmiştir. Bunlar; karşılaşılan sorunlar, katkılar ve dikkate alınması gerekenler şeklindedir. İkinci aşamada oluşturulan kavramsal çerçeveye bağlı olarak veriler önce araştırmacı tarafından okunarak yapılan kodlamalar ilgili temalar altında toplanmıştır. Bu aşamada verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi önem taşımaktadır. Çalışmanın iç güvenilirliğini sağlayabilmek adına eğitim fakültesi sosyal bilgiler eğitiminde görevli bir öğretim üyesi tarafından veriler bağımsız olarak değerlendirilmiştir.

Aşağıda Tablo 2’de araştırmacıların temalara ait kodlamalarının güvenilirlik hesap ortalamaları yer almaktadır.

Tablo 2.

Temalara ait Kodlama Güvenilirlik Hesap Ortalamaları

	Temalar	G.A. (f)	G.B. (f)	Güvenilirlik (%)
Uzaktan Öğretim	Karşılaşılan Sorunlar	15	97	86
	Katkılar	3	31	91
	Dikkate Alınması Gerekenler	1	5	83
Toplam		19	133	87

Tablo 2’de temalara ait kodlamalara ilişkin, görüş ayrılığı (G.A.) ve görüş birliği (G.B.) frekans değerleri ile güvenilirlik yüzdeleri verilmiştir. Kodların temaları temsil etme durumları Miles ve Huberman’ın (1994); $\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) \times 100$ formülü ile belirlenmiştir. Buna göre; Karşılaşılan Sorunlar temasında %86, Katkılar temasında %91 ve Dikkate Alınması Gerekenler temasında %83 olup toplamda % 87 uyum tespit edilmiştir. Sonucun %80’inin üzerinde çıkması çalışmanın iç tutarlılığının sağlanabildiğini göstermektedir. Çalışma geçerliliğini sağlayabilmek için temalara ait kodlar neden sonuç ilişkisini ifade edebilecek şekilde alıntılarla desteklenmiştir.

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 22.02.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2021/116

3. BULGULAR

Bu bölümde tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretime ilişkin görüşleri çalışmanın alt amaçlarına uygun olarak üç tema altında toplanmış, elde edilen bulgular tablolaştırılarak, ifadelerle desteklenmiştir.

3.1. Tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde karşılaştıkları sorunlar

Bu bölümde tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde karşılaştıkları sorunları analiz edilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının sorunları; teknik sorunlar, iletişim sorunları, ders verimliliğine ilişkin sorunlar ile imkân ve ortam kaynaklı sorunlar olarak sınıflandırılmış, her temaya ait kodlama verileri ve sıklıkları (frekans) tablolaştırılarak ifadelerle desteklenmiştir. Aşağıda Tablo 3’te tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde karşılaştıkları teknik sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3.

Tarih Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Öğretimde Karşılaştıkları Teknik Sorunlar

Tema	Kodlar	Frekans
Teknik Sorunlar	Ders bağlantısı kurma	4
	Derslere ve sınavlara katılma	3
	Derslere katıldı gözükmemesi	2
	Dersleri ve sınavları tamamlayamama	3
	Canlı derslerde ses ve görüntü donma	14
	Derslerde ve sınavlarda internet bağlantısı kesilme	14
	İnternet kota sorunu	4
	Sistemin ders yükünü kaldıramaması	6
	Bilgisayar kaynaklı	2
	Elektrik kesintisi	2
Toplam		54

Tablo 3'te, tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde yaşadıkları teknik sorunlar ifade edilmiştir. Buna göre adayların sıklıkla yaşadıkları teknik sorunların başında canlı ders ve online sınav bağlantılarının kesilmesi yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak TÖA9, "İnternet yetersizliği, bağlantı kopmaları" sorunu yaşadığını ifade ederken TÖA31, internet kesintisinin derslerin yarım kalmasına neden olduğunu belirtmektedir.

Kopmalar ve donmalar ders kayıtlarının izlenmesi sırasında anlama sorunu oluşturabilmektedir. Bu konuda TÖA5 "... ders kayıtlarının tekrar izlenmesi sırasında kopma ve donma söz konusu...ders tekrarlarını izlerken kayıt aniden 5 dakika geri sayma bile yapabiliyor ve geçen gün bir dersimizde hocamız tam 4 kere donduğu için dersten hiçbir şey anlamadım tekrarını izliyim dedim tekrarımda vidonun bazı yerlerinde de sıkıntılar meydana gelmiş o günkü dersten verim merim alamadım." cümlesi ile belirtmiştir. Sanal sınıfa bağlanma konusunda sıkıntı yaşayan TÖA23, "Forumda herhangi bir sorun yaşamadım aynı şekilde doküman indirmede de sorun yaşamadım. Ama sanal sınıfa bağlanmada çok sıkıntı yaşadım" diyerek canlı derse bağlanmada yaşanabilen sorunlara işaret etmiştir.

Derslerdeki bağlantı sorunlarının oluşmasında vericilere ilişkin soruna dikkat çeken TÖA15, "...canlı derslere çok fazla sayıda öğrenci girdiği için sistemin yükü kaldıramadığını..." belirtmektedir.

Diğer teknik sorunlar arasında elektrik kesintilerinin yer aldığı TÖA17 ve TÖA18 tarafından ifade edilmiştir.

Öğretmen adayları kota yetersizliği, yavaşlığı gibi internete bağlı sorunlara da vurgu yapmışlardır. TÖA27, "İnternet bağlantısı kesilmesi ve internetin yavaş olduğunda sistemi verimli kullanamama gibi sorunlar yaşadım." diyerek duruma dikkat çekmiştir.

Teknik sorunlardan bir diğeri öğretmen adaylarının derslere ve sınavlara katıldı gözükmemeleri durumuna ilişkindir. TÖA25, "Bazen internette sorunlar olabiliyor ve derslere smaolara girdiğim halde tamamlanmadı görünüyor benim için sorun oluşturuyor" derken, online sınavlarda yaşanan sıkıntılara ilişkin TÖA31, "...ben sınavların aslında online sınavı daha çok istiyorum fakat bir kez girme hakkımız var şimdi internetim kesilmiş olsa veyahut başka bir problem olsa bu benim hayatımı olumsuz etkileyecek bu sebepten ötürü yukarıda ki şıklarda ödev demek zorunda kaldım." cümlesinde ödevin uzaktan öğretime daha uygun bir değerlendirme aracı olduğunu dile getirmiştir.

Aşağıda Tablo 4'te tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde karşılaştıkları iletişim sorunlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.

Uzaktan Öğretimde Karşılaşılan İletişim Sorunları

Tema	Kodlar	Frekans
İletişim Sorunları	Güvensizlik	2
	Yüz yüze eğitimdeki iletişim kalitesinin olmaması	4
	Öğrencilerin aynı anda derslere katılamaması	1
	Danışan- danışman ilişkisi	3
Toplam		10

Tablo 4'te, tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde iletişimle ilgili karşılaştıkları sorunlar yer almaktadır.

Öğretmen adayları uzaktan öğretimin yüz yüze eğitimdeki iletişim kalitesine sahip olmadığı görüşündedirler. TÖA3 "...yüz yüze eğitimdeki etkileşim, iletişim kalitesini yakalayamıyorum" sözleriyle duruma açıklık getirirken, TÖA5, "*Bian önce bu zorlu sürecin bitmesini canı gönülden istiyorum sıralarda oturmayı hocalarla sohbet etmeyi çok ama çok özledim.*" diyerek karşılıklı etkileşimin önemine dikkat çekmiştir.

Uzaktan öğretimde iletişimle ilgili bir diğer sorun derslerde güven ortamının oluşturulamamasıdır. TÖA2, "*Hocalarla olan iletişim kopukluğu bizi olumsuz etkilemektedir. Bazı hocaların öğrencilere olan güvensizliğinden dolayı öğrencileri gereksiz bir şekilde zorluyorlar ve yaşanan aksaklıklara inanmamaları uzaktan eğitimin en büyük sorunlarıdır.*" şeklinde sorununu ifade etmiştir.

Teknik sorunların yol açtığı derslere öğrencilerin aynı anda katılmıyor olması bir iletişim sorunu olarak değerlendirilmiştir. Konuyla ilgili TÖA20, "*Seçilen uygulama uygun değil sanırım çünkü kopukluklar yaşanıyor bazen bağlanamıyoruz. Kimisi dersi dinleyebilirken kimisi sisteme girmekte zorluk yaşıyor...*" demiştir.

Danışman- danışan ilişkisi uzaktan öğretimde bir diğer iletişim sorunudur. Öğretmen adayları arasında son sınıfta bulunanlar bitirme tezleri için danışmanlarıyla yüz yüze gelememelerinin akademik açıdan yetersiz bir durum ortaya çıkardığını belirterek konuyla ilgili TÖA12, "*Tez yazmam gerekiyor. Sürekli okuduğum şehirde olsam hocalarla iletişim halinde adım adım ilerlerdim. Ama uzaktan eğitimde öyle olmuyor...*" sözleriyle sorunu dile getirmiştir. Diğer taraftan formasyon eğitiminde aldıkları öğretmenlik uygulaması derslerinde de benzer sorunlar yaşadıklarını dile getiren TÖA13, "*Staj dersleri ve seminer dersleri sıkıntı, öğretim elamanlarıyla ders dışında ulaşmak zor...*" şeklinde duruma dikkat çekmiştir.

Aşağıda Tablo 5'te tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde ders verimliliği ile ilgili sorunlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 5.

Uzaktan Öğretimde Ders Verimliliği ile İlgili Yaşanan Sorunlar

Tema	Kodlar	Frekans
Ders Verimliliği ile İlgili Sorunlar	Ders saatlerinin çalışma saatleri ile çakışması	1
	Derslerin anlaşılmasında zorluk çekilmesi	2
	Derslerdeki konu yığılımları	1
	Ders disiplini sağlayamama	2
	Motivasyon eksikliği	1
	Çalışma performansının azalması	2
	Uygulamalı derslerde deneyim kazanamama	14
	Derslerin yüz yüze eğitim kalitesinde olmaması	3
	Teknik sorunlar nedeniyle derslerin verimli işlenememesi	2
Toplam		26

Tablo 5’te, tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde ders verimliliği ile ilgili yaşadıkları sorunlar yer almaktadır.

Uzaktan öğretimin uygulamalı dersler açısından uygun olmadığı görüşünde olan TÖA1, “Uygulamalı derslerin uzaktan olması pekte uygun değil çünkü adı üstünde uygulamalı, uzaktan olduğunda hep bir şey yarım kalacak.” derken TÖA6, uygulamaya dayalı derslerinin uzaktan eğitimle olmamasını isterdim. Çünkü her ne kadar çok kaynak olursa olsun uygulama yapılmadan öğrenilmiyor” şeklinde eksikleri değerlendirmişlerdir. TÖA25, uzaktan öğretimdeki uygulamalı olan derslerin yüz yüze olması gerektiğini “...çünkü uygulama yapmadan öğretmen olunca çoğu yerde bocalama yaşayacağımı düşünüyorum, ayrıca benim staj yapan arkadaşlarım heyecanlarını stajda iken atmışlar bu yüzden yüz yüze olması iyi olurdu diye düşünüyorum” sözleriyle, tecrübe edinmenin önemine işaret etmiştir. Öğretmenlik uygulaması dışında ölçme değerlendirme derslerinin de uzaktan öğretim için uygun olmadığı TÖ14 tarafından belirtilmiştir.

Uzaktan öğretimde ders verimliliğine olumsuz etki yapan bir diğer durum öğretmen adaylarının ders disiplini sağlamada yaşadıkları sıkıntılardır. TÖA36, “...Ne kadar da çaba sarf etsem uzaktan disiplinin az olması nedeni ile derslere kendimi veremiyorum...” şeklinde sorunu ifade etmiştir.

Bir diğer ders verimliliğine ilişkin sorun öğretmen adaylarının motivasyon yetersizlikleridir. TÖA42, “..şuan pandemi dolayısı ile bu şekilde devam ediyor fakat, bittikten sonra uzaktan eğitim yöntemi hiçbir ders için kullanılmamalı çünkü insan kendini ders çalışma ve ders dinleme motivasyonuna dahil edemiyor” demiştir.

Öğretmen adaylarının canlı derslere katılamamaları ders verimliliğini etkileyerek konu yığılmalarına neden olmaktadır. Bu durumu TÖA3, “...derslere anında katılamadığımda ister istemez bir yığılma meydana geliyor” cümleleriyle ifade etmiştir.

Uzaktan öğretimde derslerin verimli geçmediğine işaret eden TÖA12, “Çok verimli olduğunu düşünmüyorum. En büyük problem bu. Bazı derslerde canlı ders yapılırken bağlantıda sorunlar oluyor ve verimli dersler işlenemiyor.” sözleriyle soruna dikkat çekmiştir.

Aşağıda Tablo 6’da tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde imkân ve ortam kaynaklı sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 6.

Uzaktan Öğretimde Karşılaşılan İmkân ve Ortam Kaynaklı Sorunlar

Tema	Kodlar	Frekans
İmkân ve Ortam Kaynaklı Sorunlar	Yaşanılan yerden kaynaklı teknik sorunlar	4
	Kardeş sayısına bağlı ders araç sorunu	1
	GB miktar yetersizliği	1
	Çalışma ortam yetersizlikleri	3
	Haksız rekabet	2
	Sorumlulukların artması	2
Toplam		13

Tablo 6’da, tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimde karşılaştıkları imkân ve ortam kaynaklı sorunlar yer almaktadır.

Uzaktan öğretimde imkân ve ortam kaynaklı sorunlar arasında en sıklıkla vurgulanan yaşanılan yerin şartlarından kaynaklı, internet çekmeme durumu olarak ifade edilmiştir. TÖA14, “Ben köyde yaşadığım için genellikle internetin çekmesinde çok büyük sıkıntılar yaşadım ve hala yaşamaya da devam ediyorum.” derken TÖA29, “Uzaktan internetten tam verim alabilmek için eve internet bağlattım. Bağlatmadan önce köyde internet

çekmemesinden kaynaklı sorunlar yaşadım.” demiştir. İnternet altyapısı olmadığı için sorun yaşayanlardan TÖA47, “Ben köyde yaşadığım için internet sıkıntısını çok çekiyorum. Çünkü hat olmadığı için internet de alamıyoruz eve...” demiştir. Bu durumda cep telefonundaki gb miktarını arttırdığını fakat “...canlı dersler uzun olduğu için fazla giremiyorum bazen acil zamanlarda şehre gitmek zorunda kalıyorum. Komşularımızda da internet olmadığı için onlarda ve onların çocukları da çok sıkıntı çekiyorlar.” cümleleriyle benzer sıkıntıların başkalarını da etkilediğine dikkat çekmiştir.

İmkân ve ortam kaynaklı sorunlar arasında kardeş sayısına bağlı durumlarda söz konusudur. TÖA37 “5 kardeşiz ve inanılmaz zorlandık. 3 ümüz aynı bilgisayarı kullanıyoruz. Birinin dersi varken diğeri telefonda bağlanıyor ve sözel derste sorulan soruları yapamıyorlar. Gerçekten çok zor bir süreç umarım biran önce biter.” şeklinde ders bağlantısı konusunda yaşadıkları sorunları ifade etmiştir.

Öğretmen adayları uzaktan öğretimde yaşanan şartlara bağlı olarak haksız rekabetin ortaya çıktığı görüşündedirler. Ödevler ve sınavlarla ilgili olarak TÖA5, “...duyduğumuza göre para verip yaptıranlarda varmış ödevlerini...” derken TÖA12, “Yüz yüze sınav yapılması taraftarıyım. Çünkü herkesin sınavları tek başına yaptığını düşünmüyorum. Çoğu kişi hak etmediği puanı almakta.” şeklinde duruma dışarıdan olabilecek müdahalelere dikkat çekmiştir. TÖA6, “...elinde birden fazla kaynağı, çok iyi internet erişimi, ailesinde bilgili kişilerin olduğu bir kişinin (sınavlarda) kopya çekiminde zorlanmayacağını düşünüyorum.” sözleri ile sınavlarda suiistimallerin olabileceğini dile getirmiştir. Dahası bu durumun adaletsiz sınav sonuçları ortaya çıkardığını TÖA12, “...Uzaktan eğitimin çoğu kişiye olumsuz çalışılmamış sınavlarla geçilmiş olduğunu düşünmekteyim.” cümlesiyle ifade etmiştir.

Uzaktan öğretimin imkân ve ortam kaynaklı bir başka sorunu, sorumlulukları arttırmış olmasıdır. Okuldan uzak kalmanın farklı sorumluluklar almalarına neden olduğunu belirten TÖA9, “Şahsen bana çok bir yarar sağlamadı. Çünkü okullar açıkken tek görevimiz okula gitmekti. Şimdi ise derslere ve sınavlara girmenin yanına ev işleri, işe gitmek gibi bir sürü sorumluluklarımızda oldu.” şeklinde belirtmiştir. TÖA 47, “...pandemi sürecinde pek çok öğrenci iş yerlerine başvurup çalışmaya başladı bu nedenle uzaktan eğitim onlar için daha zor bir hal aldı.” cümlesiyle sorumlulukların farklı boyutlarda arttığına dikkat çekmiştir.

3.2.Uzaktan Öğretimin Katkıları

Bu bölümde “Uzaktan öğretimin sağladığı katkılar olduğunu düşünüyor musunuz? Düşünürseniz bunlar nelerdir?” sorusuna verilen cevapların oluşturduğu katkılar temasına ait bulgular yer almaktadır. Temalara ait kodlama verileri ve sıklıkları (frekans) tablolaştırılarak ifadelerle desteklenmiştir.

Aşağıda Tablo 7’de tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimin katkılarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 7’de tarih öğretmeni adaylarının uzaktan öğretimin katkılarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Uzaktan öğretimin katkı sağlayan unsurlarının başında sağlığın korunması ifade edilmiştir. TÖA1, “Pandemi sürecinde en azından sağlımızdan emin oluyoruz elimizden geldiğince dışarıya çıkmıyoruz.” derken TÖA3, “Sağladığı katkı pandemi süreci ile sınırlıdır. O da bulaş riskinin yok edilmesidir. Normal süreçte gereksiz buluyorum.” diyerek sürecin devam etmemesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Uzaktan öğretimin güvenli ortamda ders yürütmeyi sağladığını belirten TÖA28, “Hastalığa kapılma riski olmadan evden güvenli bir şekilde eğitim almak en büyük katkılarından biri. Sağlık olmadan eğitim de olmaz.” cümleleriyle belirtmiştir.

Tablo 7.

Uzaktan Öğretimin Katkıları

Tema	Kodlar	Frekans
Uzaktan Öğretimin Katkıları	Ekonomik katkı sağlayabilme	2
	Sağlığın korunmasına katkıda bulunabilme	6
	Teknoloji yeterliliğini arttırabilme	4
	Zamanı verimli kullanabilme	5
	Esnek çalışma saatleri oluşturabilme	1
	Araştırma yapmayı geliştirebilme	5
	Eğitime devam edebilme imkânı sunma	1
	Öğretmenin değerini arttırma	1
	Eğitimi yaygın hale getirebilme	1
	Ders materyallerine kolay ulaşabilme	2
	Dersleri tekrar izleyebilme	4
	Planlı hareket edebilme	1
	Sınav stresini azaltma	1
	Yaşam boyu öğrenmeye katkıda bulunabilme	1
	Sözel dersler açısından uygunluk	2
Toplam	37	

Tablo 7’de Öğretmen adayları uzaktan öğretimin teknoloji yeterliliklerini arttırdığı görüşündedirler. TÖA22, “Eğitim sistemi ilk defa böyle bir erişim sağladı.” derken TÖA23 “...Bir önceki dönem sadece doküman ve forum vardı. Şimdi ise sanal sınıftan hocalarımızı görebiliyoruz ve hocalarımız konu anlatıyor” sözleriyle uzaktan öğretimin teknolojik boyuttaki gelişmelerine işaret etmiştir. Diğer taraftan TÖA29, “Uzaktan eğitimin bizlere katkısı teknolojik ortamda ders çalışma edinimi kazandığımı düşünüyorum” sözleriyle derslerdeki anlayış değişimine olan katkısını ifade etmiştir.

Uzaktan öğretimde derslerin tekrar izlenebilmesi bir katkı olarak nitelendirilmiştir. TÖA22 “...Not almada ve dersleri tekrar dinleme açısından kolaylık sağladı. Bu yönden sisteme bir katkı sağladı.” derken derslerin tekrar izlenmesinin anlaşılmayan kısımların öğrenilmesi açısından bir avantaj olduğunu TÖA31, “...özellikle canlı ders geldikten sonra anlamadığım bir noktada tekrar tekrar dinleme fırsatına sahibim...” cümlesiyle ifade etmiştir. Dokümanların sistemde olmasının önemine işaret eden TÖA33, “...dokümanlar her zaman sistemde ve canlı yayınlar sistemde olduğu için tekrar tekrar bakabiliyorum.” demiştir. Kaçırılan derslerin sistem sayesinde tekrar takip edilebilmesini TÖA40, bir katkı olarak değerlendirmiştir.

Uzaktan öğretimin bir diğer katkısının zamanı etkin ve esnek kullanabilmek olduğu belirtilmiştir. TÖA7, “Uzaktan eğitim sadece zaman açısından katkı sağladı. Okulda harcadığım vakitleri evde veya çalışarak harcıyorum.” cümlesiyle belirtmiştir. Uzaktan eğitimin sağladığı tek yararın zamandan tasarruf olduğunu belirten TÖA15’e göre okula gitmek için hazırlanma ve otobüse binme süresinin ortadan kalkması ders çalışma açısından önemli bir katkıdır.

Öğretmen adayları uzaktan öğretimin ekonomik açıdan bir avantaj oluşturduğu görüşündedirler. TÖA27 ve TÖA36 salgın sürecinde aileleriyle birlikte olmalarının maddi açıdan kendilerini rahatlattığını ifade etmişlerdir.

Salgına rağmen uzaktan öğretim, eğitimde sürekliliğin sağlanmasına katkıda bulunabilmiştir. TÖA46 bu durumu, “Evet bu salgın hastalık yüzünden bizim için en doğru seçim uzaktan eğitim sistemiydi...okulumuzdan

geri kalmamız için çok katkılar sağladı...” sözleri duruma açıklık getirmektedir. Uzaktan öğretimin eğitimin okul sınırları dışına çıkmasını ve öğretmenliğe yeni bir boyut katarak mesleki değerini arttırmasına katkı sağladığını düşünen TÖA47’ye göre “...eğitim sadece 4 duvar arasında alınan bir şey değildir. Evde, okulda, dışarda kısaca eğitimin de olabileceğini tüm insanlara göstermiştir. Bu süreçte öğretmenliğin değerinin arttırmıştır.” şeklinde durumu değerlendirmiştir.

Uzaktan öğretim daha esnek bir çalışma zamanı yaratabilmiştir. TÖA44 bu durumu, “...kpss sınavına hazırlık sürecinde daha çok esnek çalışma saatleri fırsatını lehimize kullanmamızı sağladı.” şeklinde ifade etmiştir.

Uzaktan öğretimin ödevler yolu ile öğrencilerin araştırma yapma becerilerine katkı sağladığını ifade eden TÖA20 “Ödev durumunda daha çok araştırmacı olabiliyoruz. Teknoloji ile daha da ilerleyebiliyoruz bilmediklerimizi öğrenmek zorunda kalıyoruz.” cümlesi ile duruma dikkat çekmiştir.

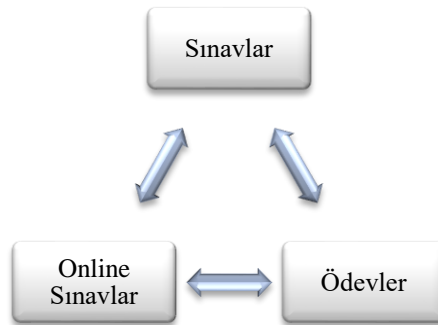
Uzaktan öğretimde ödevli sınavlar yapılmasının öğrencilerin sınav stresini azalttığına dikkat çeken TÖA45, “Sınavların ödev olması o haftanın stressiz geçmesini sağlıyor.” şeklinde katkısına dikkat çekmiştir.

Öğretmen adayları uzaktan öğretimin tarih bölümündeki sözel alan derslerinin yapısına uygun olduğu görüşündedirler. TÖA14, uzaktan öğretimde bölüm dersleri için endişelenmediğini zira “...bölümüm sözel olduğu için genellikle tüm derslerimin uygun olduğunu...” belirtirken TÖA6, “...her iki sistemde de aynı şekilde yürütülüyor; ezber yaptırılarak...” şeklinde öğretimdeki ezberci yaklaşıma dikkat çekmiştir.

3.3.Uzaktan öğretimde dikkate alınması gerekenler

Bu bölümde “Uzaktan öğretimle ilgili mesajlarınız varsa belirtiniz?” sorusuna tarih öğretmeni adaylarının verdikleri cevaplara ait temalar yer almaktadır. Bulgular şekillerle gösterilmiş ve ifadelerle desteklenmiştir. Tarih öğretmeni adayları bu süreçte; sınavların şekli, hocaların yaklaşımı ve öğrenci psikolojilerinin dikkate alınması gerektiği görüşündedirler.

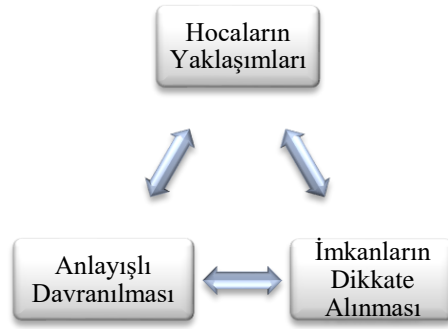
Uzaktan öğretim sınavlarının şekline ilişkin dikkate alınması gerekenler Şekil 2’de belirtilmiştir.

Şekil 2. Uzaktan öğretim sınavlarının şekli

Tarih öğretmeni adayları uzaktan öğretimde online ve ödev şeklindeki sınavlarda (şekil 2) dikkate alınması gerekenleri şu şekilde belirtmişlerdir. Sınavların online olması halinde TÖA4; “...anlaşılması, araştırılması, değerlendirilmesi zor sorulardan uzak durulmalı. Şartlar da göz önünde bulundurularak daha anlaşılır, net, açık sorular sorulmalıdır.” derken TÖA8 “Sınavlar online olduğunda herkesin katılma imkanı olmuyor internetin çekmemesi, elektriklerin gitmesi ihtimali sözkonusu...” şeklinde oluşabilecek sorunlara dikkat çekmiştir. Sorunlara çözüm sunan TÖA8, “... online sınavların ise sürelerinin uzatılması veya herhangi bir durumda yeniden girebilme olasılığının olması...” şeklinde önerisini dile getirmiştir. Sınavların ödev şeklinde olması halinde bunun haftalık değerlendirmelerle yapılması gerektiği ifade edilmiştir. TÖA13, “...bunu haftaların birleşimi değil her haftanın bir konusu olarak...” verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ödevlerin şekliyle ilgili olarak öneride bulunan TÖA17 “Ödevlerin çok uzun olmaması...” gerektiğini dile getirmiştir.

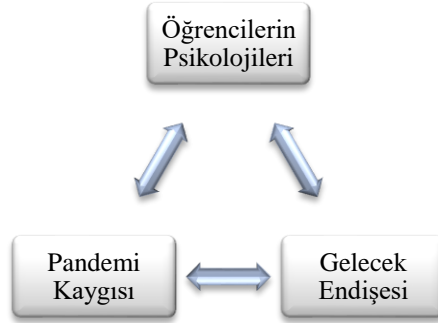
Uzaktan öğretimde hocaların yaklaşımlarına ilişkin dikkate alınması gerekenler Şekil 3’te belirtilmiştir.

Şekil 3. Uzaktan öğretimde hocaların yaklaşımları

Tarih öğretmeni adayları uzaktan öğretimde hocaların yaklaşımlarına ilişkin; anlayışlı davranmaları ve imkânlarını dikkate almaları gerektiği görüşündedir (Şekil 3). Hocaların kendilerinden başka derslerinde olduğunu dikkate almaları gerektiğini belirten TÖA3, “...bazı hocalarımız zorlayabiliyor birçok ödevimiz olduğu halde bazıları 20 sayfa el yazısı ödev istiyor buda haliyle diğer ödevlerimizde olduğu için zorluyor.” derken TÖA4, “Hocalarımızın ödev konusunda abarttığını düşünüyoruz sadece kendi dersinin bir dersin ödevi değil bu dönem aldığım 12 dersin ödevini yapmak zorunda olduğumuzu da göz önünde bulundurmalarını rica ediyoruz.” cümleleriyle duruma dikkat çekmişlerdir. Bu arada eleştirilerin tüm hocaları kapsamadığı TÖA35 tarafından, “Olumsuz düşüncelerim... özellikle bazı katı hocalarımızla alakalı.” ifadesinde ortaya çıkmaktadır. Uzaktan öğretimde hocaların, imkânlarını dikkate almaları gerektiğini zira şartların herkes için aynı olmadığı TÖA28 tarafından, “Sadece durumu olmayan interneti vs olmayan arkadaşlarımı merak ediyorum. İnşallah öğretmenlerimiz herkesin eşit şartlarda yaşadığını sanmıyordur” cümlesiyle belirtilmiştir.

Uzaktan öğretimde öğrencilerin psikolojilerine ilişkin dikkate alınması gerekenler Şekil 4’te belirtilmiştir.

Şekil 4. Uzaktan öğretimde öğrenci psikolojileri

Tarih öğretmeni adayları uzaktan öğretimde öğrenci psikolojilerine ilişkin pandemi kaygısı ve gelecek endişelerinin dikkate alınması gerektiği görüşündedir (Şekil 4). Pandemiye yaşanan kaygıya ilişkin olarak TÖA2 “Uzaktan eğitim döneminde öğrencilerin ruh halleri ve yaşadıkları göz önünde bulundurularak öğrenci sıkılmamalı çünkü bu dönemlerde herkes evinde karantinada kalmaktadır.” demiştir. Ayrıca gelecek endişesine ilişkin olarak “... Çalışmak zorunda olan insanlar olabilir bu virüs stresi bir de hayallerini gerçekleştirmek isteyen insanların düşünceleri öğrenciyi bunaltmaktadır bu konularda esnek olunursa daha rahat bir dönem geçirmiş oluruz.” cümlesiyle dikkate alınması gerekenleri dile getirmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yeni normal olarak belirtilen Covid 19 ile birlikte başlayan süreç, üniversite eğitimlerinin yönünü uzaktan öğretime dönüştürmüş ani gelişme karşısında beklenmedik pek çok durum ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar

örgün eğitimde etkin bir yapı oluşturmak için uğraş veren uzaktan öğretim, birdenbire yaygın bir şekilde yeni bir deneyimin kapılarının aralanmasını sağlamıştır. Bu yeni deneyimle birlikte sürecin işlerliği, eksiklikleri ve yeterliliklerinin değerlendirilebilmesi gelecekteki uzaktan eğitim yeterliliklerini sağlayabilmek açısından önemlidir. Bu noktadan hareketle araştırmada tarih öğretmen adaylarının salgın sürecinde uzaktan öğretime ilişkin görüşleri belirtilen noktalardaki yeterlilikler dikkate alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma bulguları üç tema altında değerlendirilmiştir. Bunlar; uzaktan öğretimin sorunları, üstünlükleri ve dikkate alınması gerekenlerdir. Ortaya çıkan bulgular, uzaktan öğretimin birtakım engelleyici faktörler nedeniyle beklentilere yeterli ölçüde cevap veremediğini göstermekte eğitimin daha etkin yürütülebilmesi için öğrenmenin önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Her şeyden önce uzaktan öğretim teknolojik cihazlara, araçlara ve internete ihtiyaç duyan ve etkinliklerini bunlar aracılığıyla yürütebilen bir sistemdir (Means vd., 2009). Sağlıklı bir öğretim için bu araçların etkin bir şekilde sürece dâhil edilebilmesi herkesin eşit şekilde yararlanma imkânlarının sunulabilmesi gerekmektedir. Katılımcıların kişisel bilgi formlarına verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının uzaktan öğretimi yürütebilecek araç gereçlere sahip olduğu görülmektedir. Buluk ve Eşitti (2020) ile Karatepe, vd. (2020)'nin çalışmalarında üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretim için gerekli araçlara sahip oldukları belirlenmiştir. Aileler gelir durumlarına bakmaksızın üniversiteye devam eden çocuklarının bilgisayar sahibi olma durumlarını önemsemektedir (Çoban & Budak, 2013). Yavuz Mumcu ve Dönmez Usta (2014)'nin eğitim fakültesinde öğrenim gören 168 öğretmen adayının bilgisayar ve internet kullanımına yönelik çalışmalarında katılımcıların %80'i bilgisayar sahibi olduklarını; internet erişimine sahip olma durumlarına bağlı olarak araştırma ve ödev yapma amacıyla aracı kullandıkları tespit edilmiştir. Ortaya çıkan durum, uzaktan öğretime bağlantı için bilgisayar cep telefonu v.b. araçlara sahip olunmasının üniversite düzeyinde bir gereklilik olarak görüldüğünü bunun internet ortamıyla birlikte etkin bir şekilde kullanılabilirdiğidir. Fakat salgın sürecinde üniversite dışında kalan alanlarda internet ve kota yetersizlikleri uzaktan öğretime ulaşımda teknik sorunların yaşanmasına yol açmıştır. Katılımcılar ilgili sorunu canlı dersler ve online sınavları sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin önünde bir engel olarak değerlendirmişlerdir. Karadağ ve Yücel (2020), üniversite düzeyindeki öğrencilerin %48'inin uzaktan eğitim sistemindeki ses ve görüntü kalitesinden memnuniyet duymadıklarını belirtmektedirler. Zan ve Zan (2020), edebiyat fakültesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada katılımcıların %40,3'ü uzaktan eğitimde internet bağlantı problemi yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Karadağ ve Yücel (2020)'in üniversite öğrencileri ile yaptıkları geniş kapsamlı çalışmada ise katılımcıların %75'i internet bağlantısı nedeniyle derslere devam edemediklerini ifade etmişlerdir. Adedoyin ve Soykan (2020), teknik sorunların sadece öğrenciler için değil kurumlar ve öğretim üyeleri açısından da zorluk teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Daha salgın ortaya çıkmadan önce uzaktan öğretimle ilgili yapılan çalışmalar duruma dikkat çekmektedir. Kırmacı ve Acar (2018), üniversitelerin uzaktan eğitim alt yapılarının yeterli düzeyde olmadığına işaret ederken Can (2020), Türkiye'de Uzaktan Eğitim Merkezlerinin genellikle sertifika programları gibi gelir getirici faaliyetleri ön plana almalarını faktörler arasında belirtmiştir. Covid 19 salgın sürecinde Türkiye'deki üniversitelerin altyapılarını inceleyen Durak, vd. (2020), pek çok kurumun daha önce kurulu öğrenme yönetim sistemi ve canlı ders yazılımları üzerinden uzaktan öğretimlerini yönetmeye çalışmalarının sorunun büyümesine neden teşkil ettiğini ifade etmiştir. Bir diğer teknik sorun kota yetersizliği olup öğretmen adaylarının kişisel bilgi formuna verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde uzaktan öğretimin internet kullanım miktarlarını arttırdığı (%89) ortaya çıkmaktadır. Balcı (2020), eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesi için önce eşitsizliklerin düzeltilmesi gerektiğini, dijital öğrenme boşluğunun kapatılabilmesi için eğitim teknolojisine adil erişimin sağlanma gerekliliğinin önemine dikkat çekmektedir. Sonuç olarak iletişim teknolojileriyle yürütülen bir öğrenme modeli olan uzaktan öğretimde internet ulaşımı ve teknolojik imkân yeterliliklerinin yaygın hale getirilebilmesi gerekmektedir.

Salgın sürecinde uzaktan öğretimde karşılaşılan bir diğer sorun iletişimdir. Katılımcılar uzaktan öğretimin yüz yüze eğitim kalitesinde olmadığını, iletişimde yaşanan sorunlara dikkat çekerek ifade etmişlerdir. Özer ve Suna (2020), uzaktan öğretimin iletişim boyutunun henüz istenen düzeyde olmadığını belirtirken Bilgiç ve Tüzün (2015), programları örgün yüz yüze eğitim programlarından ayıran en temel özelliğin

zaman ve mekân bağımsızlığı olduğunu, bununla birlikte ortaya çıkan yeni boyutun bu programların yürütülmesindeki sorunların başında yer aldığını belirtmektedirler. Teknik sorunlar nedeniyle canlı derslere veya online sınavlara katılmayan öğretmen adayları iletişim kurulamadığı için bu durumun güven sorunu oluşturduğuna dikkat çekmektedirler. Yapılan çalışmalar uzaktan öğretimin öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasındaki iletişimi sağlama açısından düşük bir boyuta sahip olduğunu göstermektedir (Falowo, 2007; Galusha, 1997). Duffy, vd., (2002), yüz yüze eğitimde kolay iletişim kurularak geribildirimde bulunabildiğini fakat uzaktan eğitimde bu fırsatın devam etmesinin süreci zorlaştırdığını belirtmektedirler. Öğretmen adayları herkesin aynı anda derse katılmama durumunu da bir iletişim sorunu olarak görmekteyiz.

Uzaktan eğitimde sorun olarak değerlendirilen bir diğer durum ders verimliliğine ilişkindir. Ders disiplini sağlamada ve motivasyon oluşturmada uzaktan öğretimin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Galusha (1997), uzaktan eğitimde öğrencilerin öğretmenler ve akranlarla yüz yüze temas eksikliği nedeniyle motivasyon kaybı, öğrenme ve eğitimde hayal kırıklığı yaşadıklarını bunun başarılı uzaktan eğitimin önünde engel oluşturduğunu belirtmiştir. İletişimin istenen düzeyde olmaması da ders verimliliğine etki edebilmektedir. Uzaktan eğitim, özellikle kendi kendine öğrenme disiplini oluşturmada zorlanan öğrenciler açısından dezavantajlı bir durum olarak değerlendirilmiştir. Öğretmen adayları verimliliğin her ders için aynı orana sahip olmadığı, tarih bölümünün teorik (sözel) içerikli dersleri açısından durumun bir sakınca oluşturmadığı fakat uygulamalı derslerde tecrübe kazanabilmeyi engellediği kanaatindedirler. Falowo (2007), uzaktan eğitimde bazı ders içeriklerinin geleneksel derslere göre daha zayıf olduğu görüşündedir. Keskin ve Özer Kaya (2020)'nin üniversite öğrencileriyle yaptıkları geniş katımlı çalışmada da web tabanlı uzaktan eğitimin öğrencilerin teorik bilgi düzeyine katkısının uygulama becerisine katkısından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Uzaktan eğitimde imkân ve ortam kaynaklı durumlar, sorunların ortaya çıkmasına etki edebilmektedir. Özellikle köyde yaşayan, evlerinde internet bağlantısı olmayan hatta internet alt yapısı dahi bulunmayan yerlerde ikamet edenler bu süreçten olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. ODTÜMİST (İstanbul ODTÜ mezunları Derneği) tarafından Mayıs 2020'de yapılan araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin %44'ü internet erişimi sorunu yaşadıklarını, problemin başlıca sebeplerinin yaşadıkları yerlerin şartları ve imkân yetersizlikleri olduğunu ifade etmişlerdir (Sezgin & Fırat, 2020). Diğer taraftan her eğitim seviyesinde ders bağlantı aracına ihtiyaç duyulması nedeniyle katılımcıların kardeş sayıları, uzaktan öğretimin sorun oluşturan bir diğer imkân boyutudur. Aktaş (2020), uzaktan öğretimin birden fazla kişiyle birlikte alınma durumunun ders araç gereç imkânlarına bağlı olarak birtakım kısıtlılıkları ortaya çıkardığını belirtmiştir. Uzaktan eğitimin imkân bakımından bir diğer sorunu haksız rekabete yol açabilmesidir. Özer ve Suna (2020), uzaktan eğitim sürecinde evde daha fazla imkâna sahip olan ve ailesinden daha fazla akademik destek görebilen öğrencilerin diğer öğrencilerden daha avantajlı durumda olabileceklerini, özellikle farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrenciler için önemli fırsat farklılıklarının ortaya çıkabildiğini belirtmişlerdir. Bu açıdan akademik başarının sağlıklı bir şekilde değerlendirilemediği görüşünde olan öğretmen adayları, çevrimiçi sınavlarda ortaya çıkabilecek etik ihlallere karşı tedbir alınması gerektiğine işaret etmişlerdir. Bakioğlu ve Can (2014), uzaktan eğitim sınavlarında soruların çeşitlilik oluşturması gerektiğini, hem kavrama hem sentez hem de değerlendirme becerilerini geliştirecek türde sınav sorularının hazırlanmasını, sürelerin dikkatle ayarlanmasını ve hangi amaçla yapılırsa yapılsın sınavın dayandığı en önemli değer in adalet olduğuna dikkat çekilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Balcı (2020), geleneksel sınavların çevrimiçi değerlendirme araçlarının kullanılmasıyla birlikte değişime uğradığını bunun daha büyük ölçüm hatalarına neden olabileceğini ifade etmiştir. Salgın öncesi tek sorumlulukları ders çalışmak olan öğretmen adayları, aileleriyle birlikte yaşamaya başlamanın kendilerine yeni sorumluluklar yüklediğini belirterek durumu sorun olarak değerlendirmişlerdir.

Tarih öğretmeni adayları sistemin sorun taşıyan yönleri olmakla birlikte katkıda bulunan noktalarının da bulunduğunu belirtmişlerdir. Her şeyden önce uzaktan öğretime geçilmesi sağlığın korunmasına katkıda bulunmuş, eğitim ve öğretimin devam edebilmesine imkân yaratabilmiştir. Doğası gereği teknolojiyle bağlantılı bir öğretim olması, ilgili özelliğine daha etkin ve verimli bir biçimde kullanılabilmesine ortam hazırlayabilmiştir. Benzer düşünceler Duban ve Şen (2020) ile Kırmızıgül (2020)'ün yaptıkları çalışmalarda da ortaya çıkmıştır. Tarih öğretmeni adayları yüklenen ders materyallerinin öğrenmeye katkı sağlayabildiğini, derslerin tekrar izlenebilmesinin kaçırılanların telafi edilebilmesine imkân yaratabildiğini bunun özellikle çalışanların işini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Fedynich (2014), uzaktan öğretimin tam zamanlı veya yarı zamanlı işlerle uğraşan yetişkin öğrenciler açısından öğrenme fırsatları sağlayabilen bir sistem olduğuna dikkat çekmektedir. Uzaktan öğretimin bir diğer katkısı zamandan tasarruf olup yüz yüze eğitimde derse gitmek için ayrılan hazırlık süresi ortadan kalkmıştır. Allen vd. (2002), yükseköğretimde uzaktan eğitimin geleneksel sınıflara göre daha düşük maliyet oluşturduğunu bu ekonomik durumun sadece eğitim kurumunun maliyeti açısından değil aynı zamanda ulaşım ve yer değiştirme maliyeti açısından da dikkate değer bir durum olarak değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmişlerdir. Uzaktan öğretimin bireysel bir eğitim anlayışı olarak daha esnek ve ulaşılabilir öğrenme fırsatları yaratabilmesi yaşam boyu öğrenmeye destek sağlayabileceği şeklinde değerlendirilmiştir. Bozkurt (2017)'ta çalışmasında, benzer bir durumu ifade etmiştir. Diğer taraftan verilen ödevler araştırma becerisinin geliştirilmesine katkı olarak nitelendirilmiştir.

Tarih öğretmeni adayları uzaktan öğretimde dikkate alınması gerekenler olarak; sınavların şekli, hocaların yaklaşımları ve öğrenci psikolojilerine işaret etmişlerdir. Online sınavlarda sürenin ve herhangi bir teknik sorun karşısında yeniden sınava girme hakkının verilmesi gerektiği talep olarak dile getirilmiştir. Hocaların, öğrencilerin imkânlarını dikkate alarak daha ılımlı davranmaları gerektiği bir diğer beklenti olarak ifade edilmiştir. Salgının yarattığı olumsuz psikolojiden etkilendiklerini belirten öğretmen adayları bunun hayata bakış açılarını etkilediğini ve gelecek kaygısı taşımalarına neden oluşturduğunu belirtmişlerdir. Sahu (2020), salgında üniversite öğrencilerinin ruh sağlığının korunması gerektiğini, yaşamları bir anda değişikliğe uğradığı için bu süreçten en fazla etkilenen kitlelerin başında yer aldıklarını ifade etmiştir. Padron, vd. (2021), krizin neden olduğu akademik ve sosyal değişimin ciddi zorluklarıyla ilk yüzleşecek olanların hayata atılmanın eşliğinde olan üniversite öğrencileri olduğuna dikkat çekmiştir. Dünya Bankası Raporu (WBR, 2020)'nda, salgının öğrencilerin akıl sağlıklarına olumsuz etkide bulunabileceği ifade edilmiştir

Çalışma salgınla birlikte acil bir biçimde ortaya çıkan uzaktan öğretimin çok boyutlu bir mesele olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Çıkan sonuçlara bağlı olarak şu önerilerde bulunulmuştur:

1. Sağlıklı bir uzaktan öğretim sisteminin işlerlik kazanabilmesi için alt yapı ve sistem sorunlarının giderilebilmesi,
2. Üniversitelerin uzaktan öğretimle ilgili öğrencilerine sürekli destek imkânı sağlayacak çalışmalar yürütebilmeleri,
3. İletişimin sağlıklı hale gelebilmesi için öğrenci ile etkileşimi mümkün kılacak ortam ve imkânların artırılabilmesi,
4. Uzaktan öğretim süreciyle ilgili değerlendirmelerde herkesin eşit imkân ve ortam şartlarına sahip olmadığının dikkate alınması,
5. Öğrencilere çevrimiçi rehberlik ve psikolojik destek hizmeti verebilecek birimlerin kurulması,
6. Ara sınavların, ödevlerin ve projelerin yönetilmesine ilişkin prosedürler konusunda açık talimatlar hazırlanması,
7. Öğrenmeyi zengin ve etkili kılacak teknolojik imkânların oluşturularak kullanılabilmesi uygun olacaktır.

Kaynakça/Reference

- Adedoyin, O. B., & Soykan, E. (2020). Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities, *Interactive Learning Environments*, doi: [10.1080/10494820.2020.1813180](https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1813180)
- Allen, M., Bourhis, J., Burrell, N., & Mabry, E. (2002) Comparing student satisfaction with distance education to traditional classrooms in higher education: a meta-analysis. *The American Journal of Distance Education*, 16(2), 83-97.
- Bakioğlu, A. & Can, E. (2014). *Uzaktan eğitimde kalite ve akreditasyon*. Vize Yayıncılık. Ankara.
- Balcı, A. (2020). COVID-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 75-85.
- Başarıcı, R. (2012). İnternet tabanlı uzaktan eğitim programlarında öğrenme stratejileri kullanımı (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi).
- Bayraktar, B. B., & Yıldız, A. K. (2007). Kurumsal bilginin stratejik planlama sürecinde kullanılması: bir ilçe belediyesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 8(2), 280-296.
- Berg, L. B., & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Çev. Ed.: H. Aydın, 3. baskı), Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bilgiç, H. G., & Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), 26-50.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid 19) Pandemi Süreci ve Pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, Sayı:3, 112-142.
- Buluk, B., & Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde uzaktan eğitimin turizm lisans öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, 5 (3), 285-298.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 6 (2), 11-53. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/55662/761354>
- Crawford, J., Butler-Henderson, K., Rudolph, J., Malkawi, B., Glowatz, M., Burton, R., Magni, P. A., & Lam, S. (2020). COVID-19: 20 countries' higher education intra-period digital pedagogy responses. *Journal of Applied Learning and Teaching*, 3(1), 1-20.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. Ed: S. B. Demir). İstanbul: Eğiten Kitap.
- Çoban Budak, E. (2013). Üniversite öğrencileri için bilgisayar okuryazarlığını etkileyen faktörlerin etkisinin veri madenciliği ile analizi. *Online Academic Journal of Information Technology*, 4 (11), 57-70.
- Duban, N., & Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının COVID-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43653>

- Duffy, T., Gilbert, I., Kennedy, D., & Kwong, P. W. (2002). Comparing distance education and conventional education: Observations from a comparative study of post-registration nurses. *ALT-J: Research in Learning Technology*, 10(1), 70-82.
- Durak G., Çankaya, S., & İzmirli S. (2020). COVID-19 pandemi döneminde Türkiye'deki üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14 (1) , 787-809.
- Falowo, R. O. (2007). Factors impeding implementation of web-based distance learning. *AACE Journal*, 15(3), 315-338.
- Fedynich, L. V. (2014). Teaching beyond the classroom walls: The pros and cons of cyber learning. *Journal of Instructional Pedagogies*, Vol.13, 1-7. <https://www.aabri.com/manuscripts/131701.pdf>.
- Galusha, J. M. (1997). Barriers to learning in distance education. *Interpersonel Computing and Technology: an Electronic Journal of the 21st Century*, 5(3-4), 6-14.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.
- Houlden, S., & Veletsianos, G. (2020). Coronavirus pushes universities to switch to online classes: but are they ready? *The Conversation*. Retrieved from <https://theconversation.com/coronavirus-pushes-universities-to-switch-to-online-classes-but-are-they-ready-132728>
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10 (2) , 181-192.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Keskin, M., & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 Sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kırmacı, Ö., & Acar, S. (2018). Kampüs öğrencilerinin eşzamanlı uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 276-291.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 283-289.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2009). *Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies* (Report no: ED-04- CO-0040 Task 0006). ERIC. <https://eric.ed.gov/?id=ED505824>
- Mumcu Yavuz, H., & Usta Dönmez, N. (2014). Öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumları. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(3), 44-55.
- ODTÜ Mezunları Derneği Burs Çalışma Grubu (ODTÜMİST). (Mayıs, 2020). *Covid-19 Süreci Uzaktan Eğitim Değerlendirme Araştırması*, <https://odtunist.org/wp-content/uploads/2020/05/UZAKTAN-E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M-SUREC%C4%B0-ARA%C5%9ETIRMASI-052020.pdf> 17.12.2020 tarihinde alınmıştır.
- Özer, M., & H. E. Suna (2020). COVID-19 salgını ve eğitim, M. Şeker, A. Özer ve C. Korkut (Ed.), *Küresel salgının anatomisi insan ve toplumun geleceği içinde* (ss.172-192), Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Padron, I., Fraga, I., Vieitez, L., Montes, C., & Romero, E. (2021). *Front Psychol*, Volume: 12. doi: [10.3389/fpsyg.2021.589927](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.589927)

- Peterson, P.W. (2001). The debate about online learning: key issues for writing teachers. 18 (4), 359-370. [http://dx.doi.org/10.1016/S8755-4615\(01\)00068-8](http://dx.doi.org/10.1016/S8755-4615(01)00068-8)
- Sahu, P. (2020). Closure of Universities due to coronavirus disease 2019 (Covid-19): impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus*, 12(4). doi: [10.7759/cureus.7541](https://doi.org/10.7759/cureus.7541)
- Sezgin, S., & Fırat, M. (2020). Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital uçurum tehlikesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 37-54.
- Stern, J. (t.y.). *Introduction to online teaching and learning*. <http://www.wlac.edu/online/documents/otl.pdf> adresinden 12.02.2021 tarihinde alınmıştır.
- Tarlakazan, E., & Tarlakazan, B. E. (2021). COVID-19 pandemi sürecinin öğrenci davranışları üzerine etkisi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 52-64.
- Tekindal, M., & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153- 182.
- The World Bank (WBR). (May, 2020). *The COVID-19 pandemic : shocks to education and policy responses*. World Bank, Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33696> License: CC BY 3.0 IGO." adresinden 18.12.2020 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO (2020a). *COVID-19 educational disruption and response*, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden 30.12.2020 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO (2020b). *Adverse consequences of school closures*. Paris, France: UNESCO. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/consequences> adresinden 04.01.2021 tarihinde alınmıştır.
- Yavuz Mumcu, H., & Dönmez Usta, N. (2015). Öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumları. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 3(3), 44-55.
- Yıldırım A, & Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz İnce, E., Kabil, A., & Diler, İ. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde yükseköğretimde uzaktan eğitim: Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi örneği. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 343-351.
- Zan, N., & Zan, B. U. (2020). Koronavirüs ile acil durumda eğitim: Türkiye'nin farklı bölgelerinden uzaktan eğitim sistemine dâhil olan Edebiyat Fakültesi öğrencilerine genel bakış. *Turkish Studies*, 15(4), 1367-1394.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Approximately seven million students at undergraduate and graduate levels in Türkiye were affected by the COVID-19 pandemic (UNESCO, 2020a). Effective March 2020 face-to-face courses at universities were replaced by distance education courses. Universities tried to use the online learning model more effectively in this process than before to protect the health of both students and faculty members. These new courses, which emerged unexpectedly and continue under the full responsibility of the lecturers, are defined as a teaching process rather than education (Hodges, et. al., 2020). Transition to distance education, which is also defined as the educational system of the future, under urgent conditions gives the impression of a lower quality educational system than face-to-face learning.

2. METHOD

This study aims to reveal the opinions of pre-service history teachers about distance education. It is qualitative and employed a phenomenological design. The participants were 47 history undergraduate students. The data were collected in the fall semester of the 2019-2020 academic year. The data were collected using a semi-structured interview form developed by the author. The form consisted of two parts. The first part sought to elicit personal information about the participants. The second part included five items regarding distance education. The data were examined using descriptive analysis.

3. FINDINGS, DISCUSSION, AND RESULTS

The participants reported technical problems, communication-related problems, course efficiency and opportunity problems, and environment-related problems. In particular, internet and distance education systems were the main factors that posed problems. Galusha (1997) argues that due to the lack of face-to-face contact with teachers and peers, students experienced motivation loss and disillusionment with learning and education. As for the advantages of online courses, the pre-service history teachers reported that distance education had advantages as well. Major advantages were economic advantages, incessant education, protection of student health, increased competence in technology, using time efficiently, flexible study hours, improved research skills, increasing the value of teachers, making education widespread, acting in a planned way, reducing exam stress, and lifelong learning. The pre-service history teachers stated that distance education could not be seen only as a knowledge transfer process and that the form of exams, teachers' approach, and the mood of students should also be taken into account. Suggestions based on the findings were made.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 22.02.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2021/116

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Araştırmacı çalışmanın her bölümüne katkıda bulunmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmacının herhangi bir kişi ya da kurum ile ilgili çıkar çatışması söz konusu değildir.